

Fig. 1. Den nybyggede Herning kirke, set fra nord, kort tid efter dens indflytning til byen 1889 (s. 431). Foto i Herning Lokalhistoriske Arkiv. - *Der Kirchenneubau Hernings von Norden kurz nach seinem Einzug in die Stadt 1889.*

KIRKERNE I HERNING

Herning kommune, der fik købstadsrettigheder 1913, svarede i udstrækning til det gamle Herning sogn. Før kommunalreformen 1970 blev også Tjørring sogn, nordvest for Herning by, indlemmet i kommunen (1964). Det er kirkerne i dette område (Herning kommune før 1970), som i gamle dage regnedes til Hammerum herred, der beskrives i det følgende. Der er (ved år 2000) tale om i alt otte kirker foruden den nedbrudte Herning *†*kirke.

Som by er Herning opstået i sidste halvdel af 1800'erne omkring et landevejs- og jernbaneknudepunkt i de udstrakte hedeegne. I takt med hedens opdyrkning blev byen et handelscenter, en udvikling, som forstærkedes ved omdannelsen af egnens traditionelle uldbinderi til en betydelig trikotageindustri. Bebyggelsen, der en

tid blot kaldtes Herning plads, lejrede sig omkring landevejen Århus-Ringkøbing, det nuværende hovedstrøg: Østergade, Bredgade, Vestergade; herfra har den bymæssige bebyggelse især bredt sig mod nord.

Sognets middelalderlige kirke, *Herning †kirke* (s. 467), der lå et par kilometer nordvest for byens nuværende centrum, oplevedes med 1800'ernes udvikling som både for lille og utidsvarende og for fjerntliggende. Den blev revet ned 1887 og en ny og større, *Herning kirke* (s. 431), opført midt i byen for enden af Torvegade, indviet 1889. Samtidig blev sognet, der fra gammel tid var anneks til Rind, et selvstændigt pastorat. Den nye kirke, af udpræget købstadsstørrelse, forblev byens og sognets eneste gudshus til efter anden verdenskrig. Foruden en stor

sognemenighed husede den også valgmenigheden, indtil denne fik egen kirke 1954, *Herning valgmenighedskirke* (s. 443). I de følgende år udskiltes to sogne med egen kirke: 1955 indviedes *S. Johannes kirke* (s. 445) for byens vestre del, og 1963 *Fredens kirke* (s. 455) for den østre. Fra S. Johannes sogn er 1975 igen udskilt Hedeager sogn med *Hedeagerkirken* (s. 459), der er placeret i byens nordvestre del i umiddelbar nærhed af Hernings gamle kirkested med middelalderkirkens tomt. Senest har man 1992 i Herning sogns nordre del udskilt Gullestrup sogn. Her havde man siden 1981 gjort brug af en vandrekirke, der solgtes, efter at *Gullestrup kirke* (s. 463) var indviet 1998.

Tjørring kirke (s. 487) er den eneste bevarede middelalderkirke i det her behandlede område. Sognet var fra gammel tid anneks til Snejbjerg, indtil det 1972 blev et selvstændigt pastorat. Efter opførelsen af *Baunekirken* (s. 507) 1977 i sognets søndre del bruges den middelalderlige kirke nu kun lejlighedsvis til gudstjeneste og mest til kirkelige handlinger.

Allerede før Herning kirkes indflytning til byen havde man taget skridt til at bryde den gamle forbindelse mellem kirke og kirkegård, idet der 1872 var påbegyndt begravelser på den nyindrettede Herning kirkegård ved Vester-

gade, den nuværende *Vestre kirkegård* (s. 483). Til aflastning af denne er 1969 indviet *Nordre kirkegård* (s. 485) ved Gullestrupvej. På de to kirkegårde er opført kapeller, hhv. 1935 og 1971. I Tjørring sogn foregår begravelserne som hidtil på kirkegården ved Tjørring kirke.

I deres udformning tegner de nyere kirker og kirkegårdskapeller et interessant billede af den kirkelige arkitekturs udvikling fra 1880'erne til 2000. Herning kirke (1889) er holdt i tidens nyromanske stil, mens Vestre kirkegårdskapel (1935) og den særegne S. Johannes kirke (indviet 1955) står som repræsentanter for mellemkrigstidens klassicisme. Den første efterkrigstids idealer repræsenteres af Valgmenighedskirken (1954), der ikke er uden indflydelse fra 'campusbyggeriet' ved Århus Universitet. Med Fredens kirke (1963), Hedeagerkirken (1975) og den centraltanlagte Baunekirken (1977) fik også Herning-egnen sine store kirkeanlæg og -centre, hvor menighedens mangeartede aktiviteter kunne udfolde sig i umiddelbar tilknytning til kirken. I de tre kirker kan tilstødende lokaler, når det er ønskeligt, inddrages i selve kirkerummet. Sammenlignet med disse anlæg betegner den 'basilikale' Gullestrup kirke (1998) en tilbagevenden til den aksefaste kirke, hvor rummets udstrækning er nøje defineret og klart adskilt fra andre lokaler.

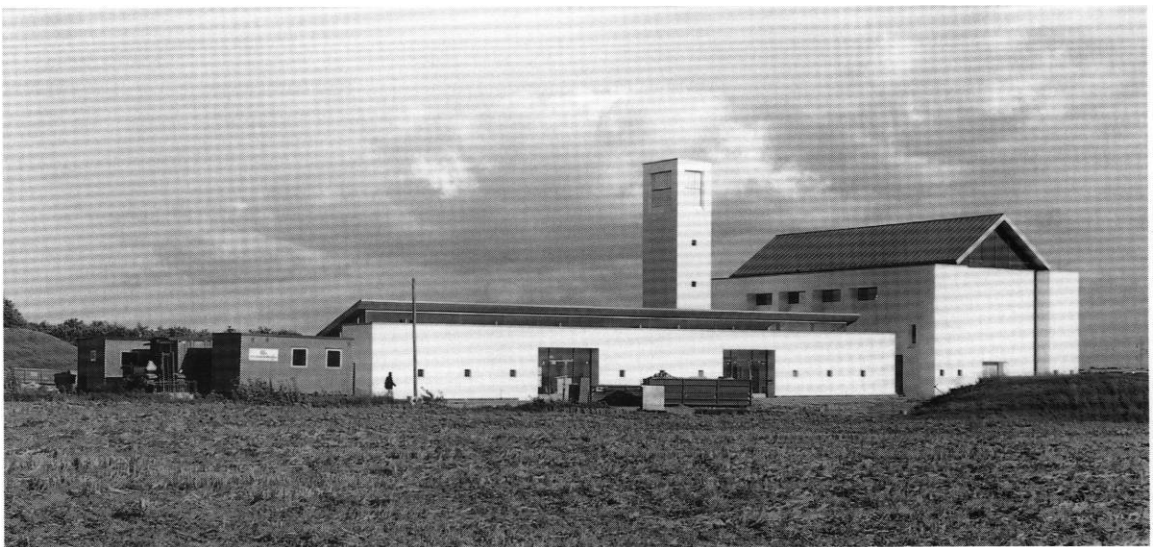

Fig. 2. Gullestrup kirke og sognegård under opførelse i sommeren 1998, set fra nordvest (s. 463). HW fot. - *Die Kirche von Gullestrup und das Gemeindezentrum während der Bauarbeiten im Sommer 1998, von Nordwesten gesehen.*